

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ
REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

BRATISLAVA: 18.9.2025

ČÍSLO: 138/2025

VYBAVUJE: ING. NOVOTOVÁ

STANOVISKO KOMISIE

(PREDBEŽNÉ PRIPOMIENKOVÉ KONANIE)

K MATERIÁLU

NÁVRH ZÁKONA OBČIANSKY ZÁKONNÍK

I. Úvod: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predložilo dňa 5. septembra 2025 na predbežné pripomienkové konanie materiál: „*Návrh zákona Občiansky zákonník*“. Materiál predpokladá pozitívno-negatívne vplyvy na podnikateľské prostredie, vrátane pozitívno-negatívnych vplyvov na MSP, pričom mechanizmus znižovania byrokracie sa uplatňuje, pozitívno-negatívne sociálne vplyvy a pozitívno-negatívne vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

II. Pripomienky a návrhy zmien:

Komisia úvodom konštatuje, že 7-dňové trvanie procesu PPK neumožnilo dostatočný časový rámec na relevantné a detailné posúdenie jednotlivých vybraných vplyvov vzhľadom na špecifický rozsah a zložitosť predkladaného návrhu, ktorý obsahuje viac ako 2 tisíc paragrafov. Z toho dôvodu nebolo možné v rámci určenej lehoty posúdiť materiál komplexne a zohľadniť všetky vplyvy, ktoré návrh obsahuje. Stanovisko Komisie v rámci PPK preto obsahuje iba pripomienky k očividným nezrovnalostiam, kedy predkladateľ nepostupoval v súlade s Jednotnou metodikou na posudzovanie vybraných vplyvov.

V tejto súvislosti Komisia poukazuje aj na absenciu širšej celospoločenskej diskusie, ako aj na nedostatočné cielené konzultácie so zástupcami podnikateľského prostredia a ďalšími kľúčovými zainteresovanými aktérmi, ktoré by boli nevyhnutné pre posúdenie reálnych vplyvov pripravovanej právnej úpravy – najmä v oblastiach ako podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy či ochrana rodiny, manželstva a detí. Účelom konzultácie pritom nie je jednostranná prezentácia návrhu predkladateľa, ale najmä výzva na zapojenie dotknutých osôb do diskusie a identifikovanie problémov alebo nezrovnalostí, ktoré môže návrh v praxi priniesť a tým im predchádzať. Konzultácie sú zamerané najmä na overenie hypotézy, na získanie podkladových údajov pre vypracovanie analýzy a na získanie nového pohľadu na problém, ktorý má úprava riešiť. Rozsah konzultácií by mal byť určený na základe princípu proporcionality.

Princíp proporcionality predstavuje rozdielnu hĺbku a rozsah pri vyhodnocovaní a kvantifikácii predpokladaných vplyvov navrhovaného riešenia, vrátane rozsahu zberu dát, konzultácií s dotknutými subjektmi, ako aj počtom posudzovaných variantov. Komisia je toho názoru, že rozsah predkladaného materiálu, čo sa týka dotknutých subjektov, významu a rozsahu navrhovaných zmien pre celú spoločnosť nie je reflektovaný v hĺbke a rozsahu predkladaných analýz vplyvov. Komisia v tejto veci uvádza, že materiál nebol vopred konzultovaný so zodpovednými rezortami za účelom riadnej analýzy jednotlivých vplyvov.

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

Komisia žiada predkladateľa o zapracovanie pripomienok Komisie pred predložením materiálu do MPK. Zároveň Komisia žiada predkladateľa o akceptovanie a zapracovanie pripomienok k analýzam vplyvov aj v procese medzirezortného pripomienkového konania.

Komisia uplatňuje k materiálu nasledovné pripomienky a odporúčania:

K dôvodovej správe

Komisia žiada uviesť do dôvodovej správy do vyjadrenia ku vplyvom nasledovné: Stála pracovná komisia na posudzovanie vplyvov vydáva nesúhlasné stanovisko z dôvodu, že 7-dňový proces PPK neumožnil komplexné posúdenie rozsiahleho návrhu a preto sa vyjadruje iba k zjavne problematickým častiam. Komisia poukazuje na absenciu širšej diskusie, nedostatočné konzultácie s podnikateľmi a rezortmi a upozorňuje, že rozsah vykonaných analýz nezodpovedá významu navrhovaných zmien.

Odôvodnenie: Podľa Legislatívnych pravidiel vlády musí všeobecná časť dôvodovej správy obsahovať zhodnotenie súčasného stavu najmä zo spoločenskej, ekonomickej a právnej stránky s uvedením potreby novej zákonnej úpravy, spôsobu jej vykonávania, zhrnutie vybraných vplyvov v súlade s doložkou vybraných vplyvov, ako aj ďalšie skutočnosti nevyhnutné na všestranné posúdenie návrhu zákona.

K doložke vybraných vplyvov

Komisia odporúča predkladateľovi dopracovanie bodu 8. Preskúmanie účelnosti

Odôvodnenie: Je potrebné stanoviť si konkrétne merateľné ukazovatele, ktorými je možné preukázať plnenie cieľa a tomu nastaviť potrebnú dĺžku pri stanovení termínu preskúmania.

K analýze vplyvov na podnikateľské prostredie

Komisia nesúhlasí s tvrdením predkladateľa, že nie je možné vyčíslieť vplyvy návrhu zákona na podnikateľské prostredie ani expertným odhadom. Komisia žiada predkladateľa o kvantifikáciu významných vplyvov na podnikateľské prostredie, dopracovanie Analýzy vplyvov na podnikateľské prostredie v časti 3.1 náklady regulácie a predloženie Kalkulačky nákladov.

Odôvodnenie: Materiál zakladá kvantifikovateľné vplyvy na PP a tak ako je správne vyznačené v Doložke vybraných vplyvov, uplatňuje sa mechanizmus znižovania byrokracie a nákladov. Niektoré z vplyvov je možné kvantifikovať pomocou kalkulačky nákladov, ktorá ponúka aj predvolené časové náročnosti niektorých vybraných úkonov. Oboznámenie sa s reguláciou (čas potrebný na naštudovanie legislatívnej zmeny a pochopenie jej vplyvu na činnosť podnikateľa) sa dotkne celého podnikateľského prostredia, nakoľko re kodifikovaný občiansky zákonník je komplexnou strešnou právnou úpravou všetkých právnických osôb súkromného práva. Kalkulačka tiež pracuje so zmenou vnútorných procesov, na zabezpečenie súladu s novou legislatívou, ktorá bude potrebná napr. pri úpravách formulárových zmlúv, resp. s časovými náročnosťami na zápis alebo aktualizáciu údajov v registri, ktorá sa dotkne podnikateľského prostredia v súvislosti s povinnosťou výmazu predkupného práva z registra, o zavedenie nových zmluvných typov (zmluva o franšíze, zmluva o nájme podniku, nová licenčná zmluva) či inštitútu finančnej záruky.

Keďže návrh zákona sa pripravuje dlhodobo a bol vypracovaný participatívnym spôsobom na základe odborných diskusií prebiehajúcich už od roku 1998, predkladateľ musí mať aspoň rámcovú predstavu o tom, akým spôsobom

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

sa tieto zmeny dotknú podnikateľov. Bez takýchto údajov nie je možné objektívne posúdiť skutočné náklady a prínosy legislatívneho návrhu pre podnikateľské prostredie.

Komisia žiada predkladateľa o dopracovanie bodu 3.2 Vyhodnotenie konzultácií s podnikateľskými subjektmi.

Odôvodnenie: V bode 3.2 sa uvádzajú termíny verejných prezentácií východísk rekodifikačného práva a záznam tém, o ktoré sa počas verejnej prezentácie zástupcovia podnikateľov zaujímali. Absentujú ale hlavné body konzultácií s podnikateľským prostredím z diskusie o ktorú jednotlivé subjekty žiadali, t. j. konkrétne návrhy od konzultujúcich podnikateľských subjektov, ktoré by mali napomôcť zhromaždiť alternatívne riešenia problematiky, pomenovať súvisiace vplyvy návrhu, ako aj zhodnotiť návrhy na zníženie nákladov regulácií na PP, prípadne uviesť dôvod neakceptovania.

Komisia žiada predkladateľa o prepracovanie bodu 3.3. Konkurencieschopnosť a produktivita

Odôvodnenie: Komisia nie je stotožnená s tým, že by predpis daného rozsahu mal žiadny vplyv na konkurencieschopnosť. Pokiaľ má rekodifikácia súkromného práva za cieľ: zjednotiť právne predpisy, zjednodušiť právne prostredie pre podnikateľov aj neziskový sektor, zvýšiť právnu istotu a vymožitelnosť práva, malo by sa to odraziť aj na konkurencieschopnosti. Na druhej strane schopnosť prostredia oboznámiť sa s predpisom, nastaviť si vnútorné procesy, administratívna a časová náročnosť môžu tiež zohrať svoju rolu v posúdení konkurencieschopnosti.

K tabuľke zhody

Komisia žiada náležite vyplniť stĺpce 9 a 10 tabuľky zhody pri každom transponovanom ustanovení. Pokiaľ nebol identifikovaný goldplating je potrebné v stĺpci 9 vyznačiť poznámku GP-N, a stĺpec 10 zostane bez vyplnenia. Pokiaľ bol identifikovaný goldplating je potrebné v stĺpci 9 vyznačiť poznámku GP-A, a v stĺpci 10 vyplniť oblasti goldplatingu a vyjadrenie k opodstatnenosti goldplatingu.

Odôvodnenie: Tabuľka zhody, ktorej náležitosti sú upravené v prílohe č. 3 k Legislatívnym pravidlám vlády SR má obsahovať aj stĺpce 9 a 10, ktoré je potrebné vyplniť pri každom transponovanom ustanovení.

K vplyvom na manželstvo, rodičovstvo a rodinu

Predložený návrh nového Občianskeho zákonníka predstavuje kodifikáciu súkromného práva a upravuje právne postavenie osôb, ich osobný stav, vzájomné práva a povinnosti osobnej a majetkovej povahy. Z uvedeného dôvodu má materiál priamy vplyv a rovnako aj nepriamy vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu. Podrobnosti výkonu rodičovských práv a povinností, vrátane vyživovacej povinnosti a úpravy starostlivosti o dieťa sú naďalej predmetom zákona o rodine, pričom nový Občiansky zákonník vytvára základný rámec právnej istoty rodinných vzťahov.

Komisia žiada o dopracovanie v zmysle uvedeného:

Priame pozitívne vplyvy predloženého návrhu nového OZ:

a) Ochrana maloletých detí. V čl. 3 návrhu výslovne ustanovuje zásada najlepšieho záujmu dieťaťa, ktorá zosúladzuje vnútroštátnu právnu úpravu s Dohovorom o právach dieťaťa, čím sa zosúladzuje vnútroštátna právna úprava s medzinárodnými záväzkami SR, (najmä Dohovorom o právach dieťaťa). Je tu daná povinnosť pri výklade a aplikácii uprednostniť ochranu dieťaťa.

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ
REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

- b) Prevencia zneužívania práv v manželských a majetkových vzťahoch. Článok 4 bráni účelovým prevodom spoločného majetku jedným z manželov na ujmu druhého pri rozvode. (Ak by jeden z manželov účelovo prevádzal spoločný majetok, aby poškodil druhého pri rozvode takéto konanie nebude požívať právnu ochranu).
 - c) Rozšírenie pojmu blízkej osoby na „iné osoby obdobného vzťahu ako manželia“ znamená možnosť upraviť právne postavenie partnerstiev alebo neformálnych vzťahov.
 - d) Právna istota rodinných väzieb. § 5 a § 6 precizujú definíciu príbuzenských vzťahov a blízkych osôb vrátane manželov, čím posilňujú ochranu rodinného prostredia, rodiny a stability vzťahov. § 5 zákon uznáva rodičovstvo biologické aj osvojenie. To posilňuje právnu istotu osvojených detí. Osvojené dieťa nadobúda právny vzťah k osvojiteľom , vrátane dedičských práv rovnako ako biologické dieťa. Zlepšením ochrany širšej rodiny. Ak dôjde k ujme na zdraví dieťaťa, ujmu môže pociťovať aj starý rodič, čo umožňuje rozšírený okruh osôb na nárok na náhradu nemajetkovej ujmy.
 - e) Rovnosť manželov. Explicitné uplatnenie zásady rovnosti pri správe spoločného majetku, rozhodovaní o rodine a zastupovaní. Podľa § 6 sú manželia explicitne zaradení medzi blízke osoby. Ak dôjde k ujme na zdraví jedného manžela, druhý má nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, lebo jeho vzťah sa považuje za taký, akoby ujmu považoval / pociťoval za svoju vlastnú.
 - f) Posilnenie práv osvojených detí. Právna istota dedičských a rodinných väzieb.
 - g) Flexibilita v majetkových vzťahoch. Možnosť zmluvne rozšíriť alebo zúžiť spoločné imanie manželov. Oddelený režim imania posilňuje autonómiu manželov.
 - h) Určenie príbuzných v priamom a nepriamom rade poskytuje jasný základ pre dedičské poradie.
 - i) Ochrana hospodársky slabších členov rodiny. Prevencia ekonomického ohrozenia rodín. Zákaz úžery a posilnená ochrana osôb so zníženou spôsobilosťou. Zákaz úžery zabraňuje zmluvám, ktoré by mohli zlikvidovať rodinný rozpočet.
 - j) Ochrana ľudskej dôstojnosti a zdravia. Osobitná právna ochrana detí, osôb so zdravotným postihnutím a osôb so zníženou spôsobilosťou má pozitívny dopad na rodiny, v ktorých takéto rodiny žijú.
 - k) Stabilita majetkového prostredia. Stabilita bývania. Úprava majetku, imania, bytu a nebytového priestoru má nepriamy pozitívny vplyv na právnu istotu rodinného bývania a dedenia.
 - l) Precizovanie určenia rodičovstva (materstvo, otcovstvo vrátane asistovanej reprodukcie).
 - m) Jednoduchší rozvod v prípadoch, keď je dohoda manželov v najlepšom záujme dieťaťa, čo znižuje konflikty a napätie.
- Priame negatívne vplyvy:
- a) Zníženie povinného podielu potomka pri dedení môže oslabiť ekonomické zabezpečenie detí po smrti rodiča.
 - b) Obmedzenie zákonného podielu detí pri dedení. Potenciálne oslabenie ochrany majetkových práv detí.
 - c) Rozšírenie definície blízkych osôb môže vyvolať spory o dedičské a predkupné práva. Riziko narušenia jasnej ochrany manželstva.
 - d) Dvojkoľajnosť úpravy. Neúplná transpozícia zásad zákona o rodine. Ak sa niektoré zásady zákona o rodine systematicky nepreberajú môže to znížiť ich aplikačnú silu.

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ
REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

e) Otázky týkajúce sa zmeny pohlavia manžela (zánik manželstva ex lege) môžu byť vnímané kontroverzne a vyvolať otázky a diskusie o ústavnej ochrane manželstva podľa čl. 41 Ústavy SR s ostatnými ľudskými právami.

f) Aj napriek ustanoveniam o neplatnosti „účelových“ manželstiev zostáva vysoká náročnosť ich preukazovania.

g) Potenciálne spory pri určovaní práv neformálnych partnerstiev.

Špecifické oblasti vplyvov

8.1 Vplyv na rodinné prostredie

Pozitívny vplyv. Úprava osobných a majetkových práv manželov podporuje spravodlivé delenie spoločného majetku a posilňuje stabilitu rodiny.

Negatívny vplyv. Zníženie povinného podielu potomka môže v niektorých prípadoch oslabiť ekonomické zabezpečenie detí po smrti rodiča.

8.2 Vplyv na vzájomnú súdržnosť členov rodiny

Pozitívny vplyv. Zavedenie nesporného rozvodu môže znížiť konflikty medzi manželmi a skrátiť dobu napätých vzťahov.

8.3 Vplyv na výchovu detí

Pozitívny vplyv. Posilnenie zásady najlepšieho záujmu dieťaťa zabezpečuje, že súdne rozhodnutia o zverení dieťaťa budú viac reflektovať potreby dieťaťa.

8.4 Vplyv na práva rodičov voči deťom

Pozitívny vplyv. Jasná definícia rodičovskej zodpovednosti zdôrazňuje povinnosť rodičov zabezpečiť všestranný vývin dieťaťa.

Negatívny vplyv. Obmedzenie zákonného podielu detí pri dedení môže oslabiť ochranu majetkových práv detí oproti súčasnej právnej úprave.

8.5 Vplyv na základné zásady zákona o rodine

Pozitívny vplyv. Explicitné uplatňovanie zásady rovnosti manželov pri správe spoločného majetku zodpovedá princípu rovnakého postavenia manželov.

Negatívny vplyv. Nie všetky základné zásady zákona o rodine sú systematicky prevzaté, čo môže v praxi znížiť ich aplikačnú silu.

8.6 Vplyv na uzavieranie manželstva

Pozitívny vplyv. Precizovanie podmienok uzavretia manželstva zvyšuje právnu istotu snúbencov.

8.7. Vplyv na disponibilný príjem domácností viacdetských rodín

Pozitívny vplyv. Zavedenie jednorazového príspevku na mimoriadne výdavky môže rodinám pomôcť prekonať neočakávané finančné možnosti.

Negatívny vplyv. Nové rozdelenie vyživovacej povinnosti medzi širší okruh príbuzných môže v niektorých prípadoch zvýšiť finančnú záťaž domácností.

Záver: Podrobnosti výkonu rodičovských práv a povinností zostávajú predmetom zákona o rodine, pričom nový Občiansky zákonník vytvára základný rámec právnej istoty rodinných vzťahov. Najlepší záujem dieťaťa má byť uplatňovaný nielen v rodinnoprávnych, ale aj v záväzkových a dedičských vzťahoch dotýkajúcich sa maloletých. Rozšírenie definície blízkych osôb môže vyvolať otázku, či sa majú určité dedičské práva alebo predkupné práva vzťahovať aj na neformálne zväzky. Návrh neobsahuje podrobnú úpravu výkonu rodičovských práv a povinností. Návrh nerieši oblasť spoluzititia párov rovnakého pohlavia a súvisiace oblasti ako napr. adopcia detí párov rovnakého pohlavia. Otázky týkajúce sa zmeny pohlavia manžela (zánik manželstva ex lege) môžu byť vnímané kontroverzne a vyvolať otázky a diskusie o ústavnej ochrane manželstva podľa čl. 41 Ústavy SR s ostatnými ľudskými právami. Aj napriek ustanoveniam o neplatnosti „účelových“ manželstiev zostáva vysoká náročnosť ich preukazovania.

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ
REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

K analýze sociálnych vplyvov

Komisia žiada upraviť analýzu sociálnych vplyvov v každom jej bode, v ktorom je vykonané hodnotenie vplyvov, a to tak, aby bol zrejmý opis každého - jednotlivého - hodnoteného návrhu opatrenia so sociálnym vplyvom, kvalitatívne a pokiaľ možno aj kvantitatívne zhodnotenie jeho sociálneho vplyvu pri porovnaní so súčasným stavom a špecifikácia dotknutých skupín obyvateľov. V súvislosti s vplyvmi na hospodárenie dotknutých domácností (bod 4.1 analýzy sociálnych vplyvov) Komisia odporúča doplniť v rámci ich kvantifikácie aspoň vhodne zvolené modelové príklady.

V prípade návrhov opatrení, ktoré majú byť hodnotené v bode 4.2 analýzy sociálnych vplyvov (prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám), Komisia žiada aj jednoznačne označiť, aký vplyv jednotlivé hodnotené návrhy opatrení zakladajú. Ak návrh opatrenia zakladá na určitú skupinu fyzických osôb pozitívne vplyvy a zároveň na inú skupinu fyzických osôb negatívne vplyvy, je túto skutočnosť potrebné jednoznačne uviesť a popísať v hodnotení vplyvov tohto opatrenia (týka sa bodu 4.2 analýzy sociálnych vplyvov).

V analýze sociálnych vplyvov predkladateľ v súvislosti s vplyvmi, ktoré zakladá navrhovaná právna úprava rodinného práva, odkazuje na hodnotenie vplyvov v analýze vplyvov na manželstvo, rodičovstvo a rodinu. V analýze sociálnych vplyvov však Komisia považuje za potrebné zhodnotiť vplyv návrhu na zvýšenie minimálneho výživného v súvislosti s vyživovacou povinnosťou rodičov k deťom, a to v bode 4.1 analýzy sociálnych vplyvov (vplyvy na hospodárenie dotknutých domácností). Zároveň je potrebné uviesť, ako tento návrh ovplyvní v súčasnosti oprávnené osoby, ale tiež aj povinné osoby (v prípade aktuálnych súdnych rozhodnutí o výživnom v minimálnej výške výživného).

V bode 4.1 analýzy sociálnych vplyvov považuje Komisia za potrebné osobitne zhodnotiť aj návrhy, ktorými sa skracuje povinný dedičský podiel, a to u maloletého potomka zo 100 % dedičského podielu zo zákona na 2/10 a u plnoletého potomka z 50 % na 1/10.

Hodnotenie navrhovaných opatrení s vplyvom (na fyzické osoby), ktorými sa v prvom rade zvyšuje/znižuje resp. posilňuje/oslabuje ich právna istota, autonómia, práva, právne postavenie, ochrana práv je potrebné uviesť v bode 4.2 analýzy sociálnych vplyvov - vplyvy na prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám u jednotlivých ovplyvnených skupín obyvateľstva - a nie v bode 4.1 tejto analýzy.

K vplyvom na rozpočet verejnej správy

Komisia žiada predkladateľa jednoznačne deklarovať, že predložený návrh nezakladá žiadne vplyvy na rozpočet verejnej správy (napr. z titulu zriadenia informačných systémov, navýšenia personálnych kapacít,...). V prípade, ak návrh zakladá vplyvy na rozpočet verejnej správy, je potrebné zabezpečiť ich v rámci schválených limitov Ministerstva spravodlivosti SR, bez dodatočných požiadaviek na rozpočet.

III. Záver: Stála pracovná komisia na posudzovanie vybraných vplyvov vyjadruje

nesúhlasné stanovisko

STÁLA PRACOVNÁ KOMISIA LEGISLATÍVNEJ RADY VLÁDY SLOVENSKEJ
REPUBLIKY NA POSUDZOVANIE VYBRANÝCH VPLYVOV

s materiálom predloženým na predbežné pripomienkové konanie s odporúčaním na jeho dopracovanie podľa pripomienok v bode II.

IV. Poznámka: Predkladateľ zapracuje pripomienky a odporúčania na úpravu uvedené v bode II a uvedie stanovisko Komisie do doložky vybraných vplyvov spolu s vyhodnotením pripomienok.

Nesúhlasné stanovisko Komisie neznamená zastavenie ďalšieho schvaľovacieho procesu. Stanovisko Komisie slúži ako podklad pre informované rozhodovanie vlády Slovenskej republiky a ďalších subjektov v rámci schvaľovacieho procesu. Predkladateľ má možnosť dopracovať materiál podľa pripomienok a zaslať ho na opätovné schválenie Komisie, ktorá môže následne zmeniť svoje stanovisko.

JUDr. Martin Semanco
predseda Komisie